

9. Takedown Notice в Україні – інфографіка нових штрафів за порушення авторських прав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ipstyle.ua/ua/about_us/news/2017-05-25.html. 6

Ададуров Андрій Володимирович,
курсант другого курсу ФПФПКП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кобзар Тетяна Сергіївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Збройні конфлікти і війни – потужна світова проблема. Сотні тисяч людей в усьому світі щороку стають учасниками й очевидцями збройних конфліктів, роками живуть у зонах бойових дій або на територіях, що не контролюються законною владою, в обстановці боротьби і стресу. Початок російської збройної агресії проти суверенітету, та територіальної цілісності України, та подальша ескалація конфлікту, може спричинити ведення в дію воєнного стану [4, с. 5]. Згідно чинного законодавства України «воєнний стан» – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [3]. Зважаючи на такі обставини завдання забезпечення прав і свобод громадян набуває особливого значення в період дії особливих правових режимів – при виникненні різних ситуацій надзвичайного характеру, коли нормальне функціонування суспільства і держави внаслідок тих чи інших причин стає неможливим, зокрема і в умовах введення воєнного стану [5, с. 222].

Якщо розглядати ведення воєнного стану з цивільно-правової позиції необхідно розглядати питання щодо обмеження майнових прав особи, зокрема право власності. Цивільний кодекс України визначає право власності відповідно до ч. 1 ст. 316, згідно якого це право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [6].

Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за

умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом [4, с. 7]. Як ми бачимо Основний Закон держави гарантує нам непорушність права власності. Примусове відчуження об'єктів права власності допускається виключно у випадках, що передбачені Конституцією України. Саме таким випадком є воєнний стан, в умовах якого можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод, зокрема й права власності, із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Згідно з п. 1 ст. 1 Закону України від 11.06.2015р. «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» примусове відчуження майна – позбавлення власника права власності на індивідуально визначене майно, що перебуває у приватній або комунальній власності та яке переходить у власність держави для використання в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану за умови попереднього або наступного повного відшкодування його вартості [2].

У законодавстві України використовуються терміни «припинення» та «позбавлення» права власності, а також «примусове вилучення» і «примусове відчуження» об'єкта права власності. Так, конфіскація в ст. 354 ЦК України визначена як позбавлення права власності. Про неприпустимість позбавлення права власності йдеться в ч. 4 ст. 41 Конституції України, п. 2 ч. 1 ст. 3 і ч. ч. 1, 2 ст. 321 ЦК України. У ч. 5 ст. 41 Конституції України та ч. 3 ст. 321 ЦК України містяться норми щодо примусового відчуження об'єкта права власності. У ст. 9 Закону України від 05.06.2016 р. «Про режим іноземного інвестування» йде мова про примусове вилучення об'єкта права власності внаслідок націоналізації або реквізиції. Терміни протиправне позбавлення права приватної власності та примусове відчуження її об'єктів використані в ст. 4 Закону України від 17.11. 2009р. «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» [4, с. 6].

Поряток позбавлення права власності чітко визначений в ч. 1-3 ст. 3 Закону України від 11.06.2015 р. «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», зокрема такий:

1. примусове відчуження майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану може здійснюватися з попереднім повним відшкодуванням його вартості:

2. в разі неможливості попереднього повного відшкодування за примусово відчужене майно таке майно примусово відчужується з наступним повним відшкодуванням його вартості:

3. вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану здійснюється без відшкодування вартості такого майна [2].

Також цей Закон визначає компенсацію та поряток її отримання за відчужене або вилучене майно. зокрема в ч.1. ст. 9 йдеться мова про таке: право на відшкодування вартості майна (далі – компенсація) в разі його примусового відчуження в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану мають юридичні особи комунальної і приватної форми власності та фізичні особи, в яких відчужені будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно для потреб держави в умовах правового режиму

воєнного стану або для відвернення чи ліквідації ситуацій, що стали причиною введення правового режиму надзвичайного стану, і відповідно їх правонаступники та спадкоємці. Сам же порядок отримання компенсації викладений в ч. 1-3 ст. 11 вказаного Закону, відповідно до якої:

1. попереднє повне відшкодування вартості примусово відчуженого майна здійснюється на підставі документа, що містить висновок про вартість майна на дату його оцінки, яка проведена у зв'язку з прийняттям рішення про його примусове відчуження:

2. для отримання наступної повної компенсації за примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного стану майно його колишній власник або уповноважена ним особа після скасування правового режиму воєнного стану звертається до військового комісаріату за місцем відчуження майна із заявою, до якої додаються акт і документ, що містить висновок про вартість майна:

3. для отримання наступної повної компенсації за примусово відчужене в умовах правового режиму надзвичайного стану майно його колишній власник або уповноважена ним особа після скасування правового режиму надзвичайного стану звертається до органу, що прийняв рішення про таке відчуження, за місцем відчуження майна із заявою, до якої додаються акт і документ, що містить висновок про вартість майна [2].

Спільні питання згідно ст. 13 Закону вирішуються в судовому порядку. Окрім даного нормативно правового акта ЦК України дозволяє захистити права власності, а саме ст. 386 Кодексу визначає:

1. держава забезпечує рівний захист прав усіх суб'єктів права власності:

2. власник, який має підстави перелачати можливість порушення свого права власності іншою особою, може звернутися до суду з вимогою про заборону вчинення нею дій, які можуть порушити його право, або з вимогою про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню:

3. власник, права якого порушені, має право на відшкодування завданої йому майнової та моральної шкоди [6].

Отже, як ми бачимо правовий режим воєнного стану обмежує певні права, це чітко визначено в Конституції України, Законом України «Про перелачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Нормативно правові акти обмежують права власності, але дозволяють захистити їх в судовому порядку. Вважаємо, що такі обмеження є досить суворими для громадян нашої держави, а пропелтура відновлення прав власності досить складною. Внаслідок чого виникає потреба вдосконалення нормативно-правового регулювання та подальшого наукового дослідження даної сфери правовідносин.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : Закон України від 11.06.2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4765-17>.
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 09.07.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

4. Антонюк О. Зміст принципу непорушності права власності / О. Антонюк // Пілприємництво, господарство і право. – 2017. – № 5. – С. 5-9.
5. Фігель Ю. О. Обмеження прав людини в умовах воєнного стану / Ю. О. Фігель // Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія : Юридична. – 2015. – Вип. 2. – С. 222-230.
6. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Горелік Дар`я Сергіївна,
курсант другого курсу ФПФПКП
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Кобзар Тетяна Сергіївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЗА ДОГОВОРОМ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ МАЙНОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО

Найбільш поширеним у цивільному обороті різновидом правочинів є договір купівлі-продажу. Існує думка, що в історичному аспекті договір купівлі-продажу з майже 4000 річним розвитком є родоначальником практично усієї загальної частини зобов'язального права. Він відомий з класичного римського права, де він визначався, як договір, за яким одна сторона *venditor* (продавець) зобов'язується надати іншій стороні *emptor* (покупцю) товар, а покупець зобов'язується сплатити продавцю за цей товар відповідну грошову вартість [1, с.73].

Нині предметом договору купівлі-продажу може бути товар, який є у продавця на момент укладення договору або буде створений (придбаний, набутий) продавцем у майбутньому, майнові права, право вимоги [2].

Як доречно зауважує О. О. Полуніна, на сьогодні в науковій літературі існує декілька точок зору стосовно цієї проблеми, які умовно можна поділити на негативні і позитивні. Так, одні правники допускають можливість застосування до продажу майнових прав положень інституту купівлі-продажу, хоча й вказують на різну спрямованість цих відносин, інші ж взагалі, виходячи з того, що майнові права не можуть бути об'єктом права власності, вказують на сумнівність такого підходу, вважаючи його юридично некоректним. Інші ж науковці вважають, що майнові права не можуть бути об'єктом права власності, бо правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [3, с. 169].

З даного питання зазначено й у постанові Верховного Суду України від 30.01.2013 р. [4], а саме: «майнове право – це обмежене речове право, за яким власник цього права наділений певними, але не всіма правами власника майна, та яке засвідчує правомочність його власника отримати право власності на нерухоме майно чи інше речове право на відповідне майно в майбутньому. Звідси майнові права слід розуміти як «право очікування», яке є складовою частиною майна як об'єкта цивільних прав».

Поглянувши на майнові права під іншим кутом зору, можемо стверджувати, що володілець майнових прав має, так би мовити, «право